

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Suomen Sydänliitto ry pitää erittäin kannatettavana, että palliatiivinen hoito ja saattohoito määritellään lainsäädännössä ja että ne säädetään selkeästi hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluviksi palveluiksi. Tämä vahvistaa potilaiden oikeutta saada laadukasta hoitoa elämän loppuvaiheessa ja tukee palvelujen yhdenvertaista saatavuutta koko maassa.

Sydänliitto esittää, että palliatiivisen hoidon määritelmässä terveydenhuoltolain 24 §:ssä sana ”toimintakyky” korvataan sanalla ”elämänlaatu”. Elämänlaadun vaaliminen on palliatiivisen hoidon keskeinen tavoite ja vastaa THL:n käyttämää määritelmää. Elämänlaadun korostaminen on potilaslähtöistä ja erityisen tärkeää tilanteissa, joissa toimintakyvyn ylläpitäminen ei ole realistinen tai ensisijainen hoidon tavoite.

Pelkkä sääntelyn täsmentäminen ei kuitenkaan riitä. Toimeenpanossa on varmistettava riittävät resurssit, henkilöstön osaaminen ja toimivat palveluketjut. Erityisen tärkeää on hoidon porrastus perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja vaativan palliatiivisen hoidon välillä sekä sujuvat siirtymät kotona annettavan hoidon, kotisairaalan ja osastohoidon välillä. Myös läheisten tukeminen ja jaksamisen huomioiminen ovat olennainen osa palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa.

Konkreettisenä esimerkkinä Sydänliitto nostaa esiin pitkälle edennyttä sydämen vajaatoimintaa sairastavan iäkkään potilaan tilanteen. Mikäli palliatiivisen hoidon tarve tunnistetaan ajoissa ja hoito suunnitellaan ennakoivasti, voidaan parantaa oireiden hallintaa, vähentää kuormittavia päivystyskäyntejä ja sairaalasiirtoja sekä tukea potilaan toivetta asua ja kuolla kotona. Tämä edellyttää käytännössä riittäviä kotiin vietäviä palveluja, konsultaatiomahdollisuuksia ja kaikkien hoitavien tahojen käytössä olevaa ennakoivaa hoitosuunnitelmaa.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Sydänliitto suhtautuu myönteisesti esitykseen, jonka mukaan perusterveydenhuollon hoitopaikan voi jatkossa valita uudelleen kolmen kuukauden välein sekä siihen, että valinnasta voi ilmoittaa joko sähköisesti tai paperimuodossa. Muutos voi lisätä potilaiden valinnanvapautta ja helpottaa erityisesti monipaikkaisesti asuvien arkea.

Samalla Sydänliitto korostaa hoidon jatkuvuuden merkitystä pitkäaikaissairauksissa, kuten sydänsairauksissa. Hoitopaikan tiheimmän vaihdon mahdollistuessa on varmistettava sujuva tiedonkulku, hoitosuunnitelmien siirtyminen ja hoitosuhteen jatkuvuus, jotta potilasturvallisuus ja hoidon laatu eivät heikkene.

Digitaalisten palvelujen kehittämisen rinnalla on tärkeää säilyttää yhdenvertainen mahdollisuus asioida myös ilman sähköisiä palveluja.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Sydänliitto kannattaa erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn enimmäisaikojen toteutumista koskevien seurantatietojen julkaisemisen tiivistämistä kuukausittaiseksi. Avoin ja ajantasainen tieto tukee potilaiden oikeuksia, lisää läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa palvelujen seurannan ja kehittämisen.

Julkaistavan tiedon tulee olla potilaille ja kansalaisille ymmärrettävää, saavutettavaa ja eri hyvinvointialueiden välillä vertailukelpoista. Pelkkä tietojen julkaiseminen ei kuitenkaan riitä, vaan seurantatiedon tulee johtaa konkreettisiin toimiin hoitoon pääsyn parantamiseksi ja resurssien kohdentamiseksi.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Sydänliitto pitää esityksen vaikutusarvioita pääosin perusteltuina, mutta katsoo, että arvioissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota palliatiivisen hoidon ja saattohoidon toteutumisen edellyttämiin resursseihin, osaamiseen ja henkilöstötarpeisiin pitkällä aikavälillä. Lisäksi hoitopaikan valinnan laajentamisen osalta vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin hoidon jatkuvuuden, tiedonkulun, palvelujen kysynnän kohdentumisen ja mahdollisten alueellisten kuormituserojen näkökulmasta.

Mahdolliset muut kommentit

Sydänliitto pitää esitystä kokonaisuutena erittäin tärkeänä ja tarpeellisena. Lainsäädännön täsmentäminen voi parhaimmillaan vahvistaa palliatiivisen hoidon ja saattohoidon asemaa, lisätä yhdenvertaisuutta ja tukea inhimillistä, potilaslähtöistä hoitoa elämän loppuvaiheessa.

Keskeistä on, että lain toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan systemaattisesti ja että palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittämistyötä jatketaan pitkäjänteisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden, ammattilaisten ja järjestöjen kanssa.

Pousi Mikko
Suomen Sydänliitto ry